

MISSIV

Svar på motion om att ta våld i nära relationer på allvar

Sammanfattning av ärendet

Motionen "Ta våld i nära relationer på allvar" väcktes av Sara Svensson (Fi) 26 mars 2018. Förslaget bestod i att Sala kommun skulle ansluta sig till Centrum Mot Våld (CMV), för att ge våldsutsatta invånare stöd, skydd och behandling enligt lagstadgade krav i egenskap av Socialstyrelsens SOSFS 2014:4.

Bilaga KS 2019 /169 /1, motion - Ta våld i nära relationer på allvar

Bilaga KS 2019 /169 /2, yttrande från Vård och Omsorg

Bilaga KS 2019 /169 /3, beslut Vård- och omsorgsnämnden 2018-09-20, § 104

Bilaga KS 2019/169/4, svar på motion från kommunstyrelsen ordförande

Ledningsutskottets beslut 2019-10-02, § 187

Kommunstyrelsens beslut 2019-10-17, § 151

Kommunfullmäktige 2019-10-28 beslutade att motionen skulle återremitteras för nytt yttrande till Vård- och omsorgsnämnden.

BAKGRUND

Motionen har behandlats i flera led och kommer på återremiss till Vård- och omsorgsnämnden för ett yttrande 191028. Då det idag är snart två år sedan motionen skrevs och Individ- och familjeomsorgens arbete med Våld i nära relationer har under tiden utvecklats, avser skrivelsen att ge en nulägesrapport gällande hantering av ärenden -Våld i nära relationer. Skrivelsen avser också att ge en omvärldsbevakning samt en uppskattad kostnad för en anslutning till CMV.

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden föreslås besluta

att anse motionen besvarad.

Elisabet Pettersson
Ordförande

¹ <https://www.socialstyrelsen.se/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/20144-om-vald-i-nara-relationer/>

TJÄNSTESKRIVELSE

Svar på motion om att ta våld i nära relationer på allvar

Sammanfattning av ärendet**Omvärldsbevakning**

Det bör förtydligas att CMV består av två delar, en del som inriktar sig mot *våldsutövare* samt en del som riktar sig till *våldsutsatta*.

Idag är Sala kommun anslutna till CMV- våldsutövare, liksom de övriga kommunerna i Västmanlands län. CMV- våldsutövare har 3-5 kontakttillfällen som en medborgare i Sala kan nyttja. Efter detta behövs en myndighetskontakt och ett biståndsbeslut upprättas.

Ett avtal upprättades 2016-01-01 mellan Sala kommun och Västerås stad, CMV- våldsutövare. Avtalet är pågående och gäller även 2020. Priset för CMV- våldsutövare uppräknas årligen och 2018 utgick kostnaden till 88 000:-, 2019 till ca 90 000:- samt till 2020 ca 92 000:-

Idag finns inget avtal eller anslutning till Västerås stad, CMV-våldsutsatta för Sala kommuns invånare. Idag hanteras dessa ärenden via Sala kommuns egen öppenvårds-mottagning Råd och Stöd. I Västmanlands län är två kommuner anslutna via avtal till CMV- våldsutsatta, Köping och Arboga. Omvärldsbevakningen har därmed inhämtats genom referenssamtal med dessa kommuner samt via Länsstyrelsen, och Länsstyrelsens nätverk för kvinnofridsamordnare i Västmanlands län. Uppskattade kostnader för en anslutning till CMV- våldsutsatta har också hämtats från ekonom vid Individ- och familjenämnden i Västerås ¹.

Idag arbetar sju personal på CMV-våldsutsatta, samma antal personal som sedan 2009. Ärendemängden har dock fördubblats. Några har stått i kö sedan augusti 2019. Vad anbelangar de avtal som skrivs med övriga kommuner i Västmanland så fördelas dessa ärenden (våldsutsatta med hjälpbehov) utifrån nyckeltal av hur stor invånarmängd kommunen har, genom detta sätts också avtalets årliga kostnad för insatsen ².

I ett avtal med CMV-våldsutsatt ingår samtalsstöd, riskbedömning, kontakter med sjukvård, polis och andra myndigheter vid behov. I de fall en klient har behov av skyddsplacering görs detta inte av CMV-våldsutsatt, utan detta ombesörjs helt av hemkommunen.

Under 2018 och 2019 har Köping och Arboga kommuner haft avtal med CMV- våldsutsatta. Idag delar Köping och Arboga på kostnaden av CMV- våldsutsatta, Köping bekostar 60 % och Arboga bekostar 40 %. Kostnad för de båda kommunerna är ca 800 000:- per år.

Vid ett ställningstagande om Sala kommun ska gå med i CMV-våldsutsatta bör det belysas att Köpings kommun har sagt upp avtalet med CMV-våldsutsatta. Enligt information från Arboga kommun är även de på väg att säga upp avtal med CMV- våldsutsatta.

² Bifogas som bilaga 1

³ Bifogas som bilaga 1

En anledning till att både Köping och Arboga valt att fatta beslut om att säga upp sina avtal är att de bedömer att de genom avtalet inte själva har en tillräcklig kontroll och ordning på våldsärendena, då CMV-våldsutsatta är en service, som nämnt ovan. Ingen dokumentation från CMV-våldsutsatt sker i hemkommunernas egna verksamhetssystem vilket gör det svårt att följa upp ärendena. Samverkan i ärenden där flera insatser finns till exempel mellan Vuxenheten, ekonomiskt bistånd och Barn- och ungdomsenheten blir lidande.

Kompetenshöjande insatser och aktivt arbete med våld i nära relation på IFO i Sala 2018-2020

- Tjänst som Samordnare Våld i nära relation (VIR) på 50 % tillsätts i augusti 2018
- Öppenvårdsverksamheten Råd och stöd har sedan 2019 en behandlare med spetskompetens att ha enskilda samtal och gruppbehandling gällande våld i nära relation
- Handlingsplan Våld i nära relation beslutades i Vård- och omsorgsnämnden den 27 oktober 2018³.
- Våld i nära relationsteam har upprättats bestående av olika professioner från IFO:s myndighetsutövning och öppenvård.
- FREDA-utbildning för samtliga medarbetare på IFO genomfördes oktober och november 2018. Ny utbildning är bokad i april 2020.
- Sex medarbetare utbildades till FREDA-utbildare, november 2018.
- En webbaserad grundutbildning i våld genomförs av samtliga medarbetare på IFO under 2018-2020, enskilt och i grupp. Fortfarande pågående för nyanställda.
- 2019-2021- implementering om att fråga om våld på rutin.
- Trappan-för barn som upplevt våld. Utbildning för sex medarbetare IFO hösten 2018⁴.
- Mars 2019 startar och nyetableras den lokala samverkansgruppen mot våld upp "Nya Eugenia". Hösten 2019, deltog cirka 30 aktörer från frivilligorganisationer, polis, kriminalvård, brottsofferjour, socialtjänst, ungdomsmottagning m.fl.
- Biståndsbedömd insats via Barn- och ungdomsenheten Trappan- för barn som upplevt våld, påbörjas hösten 2019⁵.
- Rutinhandbok Våld är under pågående upprättande för IFO.
- Diverse föreläsningar har anordnats Djur och våld, Maskrosbarn och prostitution och människohandel.
- Arbete med rutiner i ledningssystemet som rör våld i nära relationer har varit kontinuerligt pågående av samordnare VIR, rutiner som bland annat upprättats har varit "personer med skyddade personuppgifter", "prostitution och människohandel" mm.
- Kompetenshöjande insatser och utbildningar för både myndighet och öppenvård såsom "MI/våld", "Fråga om våld på rutin", "Utredning och riskbedömning av hederskontext", "Utredning barn utsatta för våld",

⁴<https://www.sala.se/resources/files/%2F1%20SALA%20KOMMUN%2F02%20Styrdokument%2F4%20VOO%20-%20Metod%20-%20Våld%20i%20nära%20relationer%202018-2021.pdf>

⁵ Bifogas som bilaga 2

⁵ Bifogas som bilaga 2

”Processledning med fokus på våld”, ”Ekonomisk våld och utsatthet” med mera har skett under 2018-2020.

- Planering av utbildning i PATRIARK- för att riskbedöma hedersrelaterat våld.

Individ- och familjeomsorgens (IFO) hantering av våld i nära relationer Sala kommun
Socialsekreterare på myndighetsutövning Vuxenenheten ansvarar för utredning av våldsutsatta vuxna personers behov av stöd och skydd och beviljar insatser såsom samtalsstöd och behandlande samtal, kontaktperson och skyddat boende. Beviljade insatser föregås av strukturerade bedömningsmetoder genom FREDA-beskrivning och farlighetsbedömning. Riskbedömningar om fortsatt eller eskalerande våld görs kontinuerligt. Samordnad individuell planering (SIP) och samverkan sker med region och andra aktörer.

Socialsekreterare på myndighetsutövning Barn- och ungdomsenheten ansvarar för utredning av våldsutsatta barn, utreder och beviljar insatser för barn som bevittnat eller utsatts för våld, såsom Trappan-krisstöd, kontaktperson, placering genom Socialtjänstlagen (SoL) och Lagen om vård av unga (LVU). Även familjebehandling inriktad mot våld finns som insats vid Familjeteamet.

Socialsekreterare på Enheten för ekonomiskt bistånd ansvarar för att utreda och bevilja ekonomiskt bistånd som uppkommit i och med våldsutsatthet.

Behandlare på öppenvårdsmottagningen Råd och Stöd genomför enskilda stödsamtal genom biståndsbeslut samt erbjuder också ett begränsat antal fria samtal på initiativ av den våldsutsatta. Behandlare kartlägger våldet, och gör vid behov riskbedömningar via standardiserade bedömningsmetoder. Möjlighet till gruppbehandling för våldsutsatta kvinnor finns. En heltidstjänst för ändamålet. Idag har 15-16 klienter en pågående insats. Väntetiden för behandlande samtal för våldsutsatta är att ett första samtal sker inom en vecka.

För våldsutövande i nära relationer över 18 år, tar Centrum mot våld (CMV) emot föräldrar, män eller kvinnor, sambo eller make/maka enligt avtal som nämnt ovan. Den enskilde kan söka stöd med upp till fem samtal utan biståndsbeslut därefter fattas biståndsbeslut via Sala kommuns Vuxenenhet.

Samordnare våld i nära relationer (VIR) som finns att tillgå på IFO, arbetar i dag övergripande med att strukturera upp arbetet med våld i nära relationer. Ansvarar för att omvärldsbevaka områden inom våld i nära relationer och implementera arbetsätt som rör området. Deltagande och samverkan i olika nätverk, externa och internt såsom Länsstyrelsen, Region, olika kommun-nätverk samt Salas VIR-team.

På IFO finns en stab av medarbetare som i sina arbetsuppgifter hanterar kvinnofridsfrågor. Våld i nära relationsteamet (VIR-Teamet) träffas regelbundet och är specialistkompetensen, ut mot sin egen enhet likväl som att vara "bollplank i våldsfrågor" gentemot kollegor. Teamet består bland annat av socialsekreterare, familjebehandlare, familjehemssekreterare och behandlare. VIR-teamet har även varit med vid uppstart av den lokala samverkansgruppen Nya Eugenia. Idag finns en väl upparbetad samverkan med Kvinnojouren, kommunpolisen och andra frivillig-organisationer inom området våld i Sala kommun.

Vid ärenden som rör prostitution och människohandel använder IFO sig av den "Regionala samverkansplanen för arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål"⁶ och "Manual vid misstanke om människohandel- stöd och skyddsprocess för offer för människohandel i Sverige"⁷.Handledning i direkta ärenden samt kompetenshöjande insatser ingår i Sala kommuns avtal av funktionen Regionskoordinator mot prostitution och människohandel. Regionskoordinatorn delfinansieras av kommunerna i Västmanland och kostnaden utgår i nyckeltal utifrån kommunens befolkning. 2018 betalade Sala kommun ca 8 %, 8 120:-.

I mer komplexa hedersrelaterade våldärenden tillgår IFO "Resursteam Heder" via Länsstyrelsen och en nationell stödtelefon som vänder sig till yrkesverksamma inom bland annat socialtjänst.

Sammanfattning

Sammantaget kan sägas att Vård- och omsorgsnämnden anser att motionen skriven av Sara Svensson (Fi) mars 2018 är positiv och följer nämndens egna ambitioner om utvecklingsarbetet gällande våldsutsatta. De lagstadgade krav som nämns i SOSFS 2014:4 och motion återfinns dock redan inom Sala kommuns egen myndighetsutövning och öppenvård. Arbetet och framåtskridandet med ytterligare utveckling inom området våld i nära relationer har också parallellt pågått sedan 2018 och är kontinuerligt pågående.

Vård- och omsorgsnämnden ser intressant att se hur arbetet ytterligare skulle kunna utökas via egen öppenvård samt utvecklas över även andra målgrupper som idag inte täcks in i det stöd som erbjuds på hemmaplan. Till detta kan nämnas exempelvis våldsutövare och unga våldsutövare under 18 år.

⁷ Regional samverkansplan för arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Länsstyrelsen, 2015. Dnr: 700-1744-09

⁸ <https://www.jamstalldohetsmyndigheten.se/wp-content/uploads/2019/09/manual-manniskohandel-2019-webb.pdf>

CHECKLISTA

Checklista för landsbygdssäkring av beslut.

SVAR PÅ MOTION

Bedömer ni att beslutet kommer innebära särskilda konsekvenser för landsbygden, nu eller i framtiden?

JA NEJ

Vid **JA** - hur bedömer ni att beslutet påverkar:

1. att det blir lättare eller svårare att bo på landsbygden?

Kortare resor för stöd och behandling då verksamheten är förlagd i Sala istället för Västerås.

2. att det skapas fler eller färre jobb på landsbygden?

I så fall, på vilket sätt?

Se ovan.

3. att det ökar eller minskar tillgången till god service på landsbygden?

I så fall, på vilket sätt?

Se ovan.

CHECKLISTA

Checklista avseende FN:s konvention om barnets rättigheter

SVAR PÅ MOTION

Kommer beslutet att beröra barn och ungdomar, nu eller i framtiden?*På vilket sätt? / Varför inte?*

All behandlande verksamhet gällande våld i nära relationer finns i Sala kommun.

Vid JA ska denna barnkonsekvensanalys fyllas i

1. **Innebär beslutet att barns och ungdomars bästa sätts i främsta rummet?** JA NEJ

Ja -På vilket sätt? / Nej -Varför inte?

Familjeorienterade insatser möjliggörs på hemmaplan genom att all VIR-verksamhet hålls samman av individ- och familje-omsorgen i Sala kommun.

2. **Är beslutet belyst ur barnets perspektiv?** JA NEJ

Ja -På vilket sätt? / Nej -Varför inte?

Genom kartläggning av samtliga verksamheter inom individ- och familjeomsorgen som berör VIR-frågor.

3. **Innebär beslutet att barnets rätt till likvärdiga villkor beaktas med tanke på bland annat kön, etniskt ursprung, hälsa, funktionshinder, tro eller social ställning?** JA NEJ

Ja -På vilket sätt? / Nej -Varför inte?

Omfattar alla kommuninnevånare i Sala.

4. **Har barn och ungdomar fått uttrycka sin mening?** JA NEJ

Ja -På vilket sätt? / Nej -Varför inte?

Ej varit aktuellt.

Övrigt som bör tas hänsyn till

Skriv här...

Anvisningar för Barnchecklistan

Barnchecklistan används för att klargöra vilka beslut som kan beröra barn och ungdomar och därför behöver få en särskild barnkonsekvensanalys.

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och ska naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år att betrakta som barn.

Barnets bästa i främsta rummet (artikel 3, 4 och 6)

Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling, i beslutsfattandet?

Har en sammanvägning gjorts av olika intressen?

FN:s barnkommitté har uttalat att principen om barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, t.ex. samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska.

principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp.

beslutsfattare ska enligt barnkonventionen anstränga sig till det yttersta av tillgängliga resurser för att tillgodose barnets bästa, detta innebär t.ex. att när ett enskilt barns bästa eller en grupp barns bästa måste ge vika för andra intressen bör kompenserande åtgärder övervägas.

till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning

Beslutet belyst ur barnets perspektiv

Vilka konsekvenser har beslutet för barnet/barnen och hur kan barn själva tänkas värdera beslutet?

Barns och ungdomars rätt till likvärdiga villkor (artikel 2)

Diskrimineras barnet eller dess föräldrar p.g.a. kön, etniska ursprung, funktionshinder, tro, ställning etc.?

Har hänsyn tagits till barns särskilda behov på grund av psykiskt/fysiskt funktionshinder? (artikel 23)

all olikhet behöver inte innebära diskriminering, det avgörande är om de kriterier som ligger till grund för olik behandling är rimliga och objektiva

barn får inte diskrimineras i förhållande till vuxna och inte i förhållande till andra grupper av barn.

ojämlikheten i hälsa vad gäller pojkar/flickor, socioekonomisk och etnisk tillhörighet ökar bland barn och ungdomar och detta måste hejdas

Överväg effekterna vad gäller fysisk hälsa, psykisk hälsa, social hälsa (artikel 24). Var särskilt uppmärksam på följande:

allergier drabbar många barn och ökar, idag är ca 40 procent av alla barn och ungdomar drabbade

skador (olycksfall, självmord) - orsakar den högsta dödligheten bland barn

självförtroende

droger och tobak - tobak ökar bland flickor, viss tendens att också drogbruket ökar

Barns och ungdomars rätt att uttrycka sin mening - (artikel 12)

Barnets rätt att komma till tals måste ytterst vara underställt principen om barnets bästa, bedömningen om vad som kan ses vara ett barns eller en grupp barns bästa i en viss situation ska alltid göras av de vuxna som har ansvaret för besluten.

FN-kommittén framhåller att det är särskilt viktigt att barn får delta i beslutsfattande på den lokala nivån.

ange här på vilket sätt ungdomars röst har inhämtats, t ex enkät i en skolklass, remiss till ungdomsrådet, samråd med ungdomsorganisationer osv.

i fall där beslut berör barn på ett personligt plan – har barnet fått säga sin mening?